

De Aziatische Olifant.

Dat olifantenjagen in Afrika is een wreed werk, 't is 't afmaken van dieren, die evenals wij aan 't leven houden.

Veel aantrekkelijker is het vangen der Aziatische olifanten, om deze te temmen tot nuttige helpers van den mensch.

Voor al de Indiërs zijn meesters hierin.

Onder hen bevinden zich behendige olifantenjagers, die er zelfs in gelukken de dieren te naderen en een strik om de pooten te binden. Geen oningewijde mag hen daarbij vergezellen want dan bemerkt de olifant dadelijk dat er onraad is.

Deze knappe olifanten-jagers heeten Paniki's. Ze zijn natuurlijk volkomen op de hoogte van 't leven en de gewoonten der slurfdieren en zouden ons daarvan heel wat kunnen vertellen. Maar ook verhalen ze elkander en vooral hun kinderen allerlei sprookjes en fabels, waarin de reusachtige dik-huid een voorname rol speelt.

Meestal vangt men in Indië niet enkele olifanten, maar geheele kudden.

Men trekt bij 't begin van 't droge jaargetijde met eenige honderden geoefende inboorlingen en een aantal tamme olifanten naar een streek, waar de kudde, verblijven.

Heeft men een kudde ontmoet, dan sluit men deze in, door van afstand tot afstand schildwachten te plaatsen, die de dieren telkens moeten teruggedrijven.

Intusschen bouwen de inboorlingen haastig een omheining van bamboes; in eenige uren is dit werk voltooid.

Hoe gemakkelijk zouden de sterke dieren deze omheining kunnen neerwerpen en vluchten! Naderen ze den wel zwakken muur te dicht, dan maken de wakers een helsch lawaai, schreeuwen, tieren, schieten geweren af, zoodat de verschrikte olifanten naar 't midden der ruimte terugvluchten.

Eenige tamme olifanten mengen zich onder de wilde en bedaren deze, door hun rustige houding en vriendelijke manieren. Ze gedragen zich dus als echte verraders.

Onderwijl bouwen de vangers een nieuwe omheining, ditmaal van stevig paalwerk en die een veel kleinere ruimte omsluit.

Dat is de zoogenaamde khedda.

Een opening verleent toegang tot de khedda, en deze kan door een valdeur gesloten worden.

Aan die opening verbindt men ten slotte een gang, die naar buiten verwijdt.

Is de khedda gereed, dan jaagt men de olifanten er heen, door geschreeuw en 't afschieten van geweren. De angstige, dieren zien geen anderen uitweg dan de gang, waarheen ook de tamme olifanten zich begeven. Uit de gang komen ze in de ruimte, die door 't paalwerk omgeven is.

De valdeur, die aan een touw hangt dat nu doorgesneden wordt, valt naar beneden, — de kudde is gevangen. Niet altijd gaat het zoo voorspoedig, soms zien de dieren 't gevaar, stormen op hunne belagers af, breken door den kring heen, moeten opnieuw omsingeld worden, of zijn in 't geheel niet meer tegen te houden.

„In den regel gelukt het”, zegt Brehm, „de eenmaal in een kring gesloten kudde in de voor 't vangen bestemde ruimte te drijven en haar hierin te doen blijven, in weerwil van de onrustigheid der

dieren en de pogingen, die zij af en toe aanwenden om een bres in de omheining te maken. Als de eerste ontroering voorbij is, zendt men tamme olifanten met hunne geleiders en de hun toegevoegde binders in de khedda; deze maken zich één voor één van de dieren meester, en brengen ze gekluisterd buiten de vangruimte in het omringende hout waar zij aan boomen vastgelegd worden.

Mennent beschrijft de vangwijze, die op Ceylon in gebruik is, als volgt:

„Buiten de vangruimte was alles gereed gemaakt om de tamme olifanten, die helpen moeten bij 't binden hunner wilde soortgenooten, in de kraal te voeren.

De strikken werden gereed gehouden, eindelijk trok men behoedzaam de boomstammen weg, die den ingang gesloten hielden, en liet twee tammen olifanten zachtjes naar binnen gaan. Elk dier werd bereden door een kornak en zijn knecht.

Elke olifant had een stevigen halsband om, van welke naar weerszijden een riem van antilopenleder, met een strik voorzien, naar beneden hing.

Ter zelfder tijd trad de aanvoerder van de binders naar binnen en hield zich achter de tamme olifanten verborgen; hij was verlangend zich de eer te verwerven den eersten olifant te binden. Het was een vlug mannetje van ongeveer 70 jarigen leeftijd, die voor zijn diensten bij de olifantenvangst bewezen, reeds twee zilveren kettingen als eereteekens verworven had. Zijn zoon, eveneens bekend door zijn moed en behendigheid, vergezelde hem.

Een van de twee tamme olifanten die de kraal binnengingen, had een buitengewoon hoogen ouderdom bereikt. De andere, die Siribeddi werd genoemd, was omstreeks vijftig jaar oud en onderscheidde zich door zijn zachtaardig en verstandig voorkomen.

Zonder gedruisch te maken waren de vangers binnengekomen; langzaam met een sluwen blik, doch schijnbaar zonder zich om iets te bekommeren, drentelde Siribeddi voort tot aan de plaats,

waar de negen wilde olifanten bijeenstonden, nu en dan staan blijvend om in het voorbij gaan een bosje gras of eenige bladen af te plukken.

Toen hij dicht bij was gekomen, gingen de wilde olifanten hem te gemoet, hun aanvoerder streek hem zachtjes met de slurf over den kop, keerde zich daarna om en begaf zich met langzame schreden weder naar zijn bedrukte metgezellen. Siribeddi volgde hem op dezelfde onverschillige wijze en ging dicht achter hem staan zoodat de oude man, onder hem doorkruipend, een strik om den achterpoot van den wilden olifant kon schuiven. Deze bemerkte onmiddellijk het gevaar, waarin hij verkeerde, schudde den strik af, keerde zich om en viel op den ouden man aan. Deze zou zwaar hebben moeten boeten voor zijn vermetelheid, indien Siribeddi hem niet met de slurf beschermd en den aanvaller naar het midden der kudde gedreven had. De oude man was licht gewond en verliet de kraal, terwijl zijn zoon Raughanie hem verving. De kudde stond weer in een kring met de koppen naar het middelpunt gekeerd. De beide tamme olifanten gingen onbeschroomd bij hen staan en wel zoo, dat zij 't grootste mannelijk exemplaar tusschen zich hadden.

Dit bood geen weerstand maar toonde zijn ongenoegen door voortdurend nu eens den eenen dan weer den anderen poot op te heffen. Raughanie sloop nader en hield met beide handen den strik open, waarvan het andere uiteinde aan Siribeddi's halsband vastgemaakt was; hij wachtte het oogenblik af, waarop de wilde olifant een van zijn achterpooten zou oplichten; eindelijk gelukte het hem den strik om dezen poot te werpen; hij trok hem aan en vluchtte toen achteruit. Oogenblikkelijk gingen de beide tamme olifanten eveneens achterwaarts. Siribeddi trok het touw aan en sleepte op deze wijze den gekluisterden reus uit den kring weg; de andere tamme olifant plaatste zich terzelfder tijd tusschen Siribeddi en de nog overige leden der kudde om hen te verhinderen zich in den strijd te mengen.

Nu moest de gevangene nog aan een boom vastgemaakt en hiervoor 30 à 40 M. verder achteruit getrokken worden, en dit terwijl

hij woedend weerstand bood, voortdurend vreeselijk brulde, naar alle zijden heen sprong en de kleine boomen, die hem in den weg stonden, als riet vertrapte.

Siribeddi trok hem gestadig naar zich toe en sloeg eindelijk den riem, dien hij voortdurend zoo strak mogelijk gespannen hield, om een hiervoor geschikten boom. Zich om den boom heen bewegend, stapte hij voorzichtig over den riem om dezen nogmaals om den stam te wikkelen, waarbij hij natuurlijk tusschen den boom en den olifant door moest gaan.

Hij kon dezen natuurlijk niet zoo vastbinden, dat er geen ruimte meer tusschen den stam en den gevangene overbleef. De tweede tamme olifant kwam hem te hulp en duwde den gevangene terug, door zich schouder tegen schouder en kop tegen kop bij hem te plaatsen, terwijl Siribeddi na elke achterwaartsche schrede van het wilde dier den slap geworden riem aantrok en zoo den afstand tusschen den boomstam en den olifantspoot verkortte, totdat beide met elkander in aanraking waren.

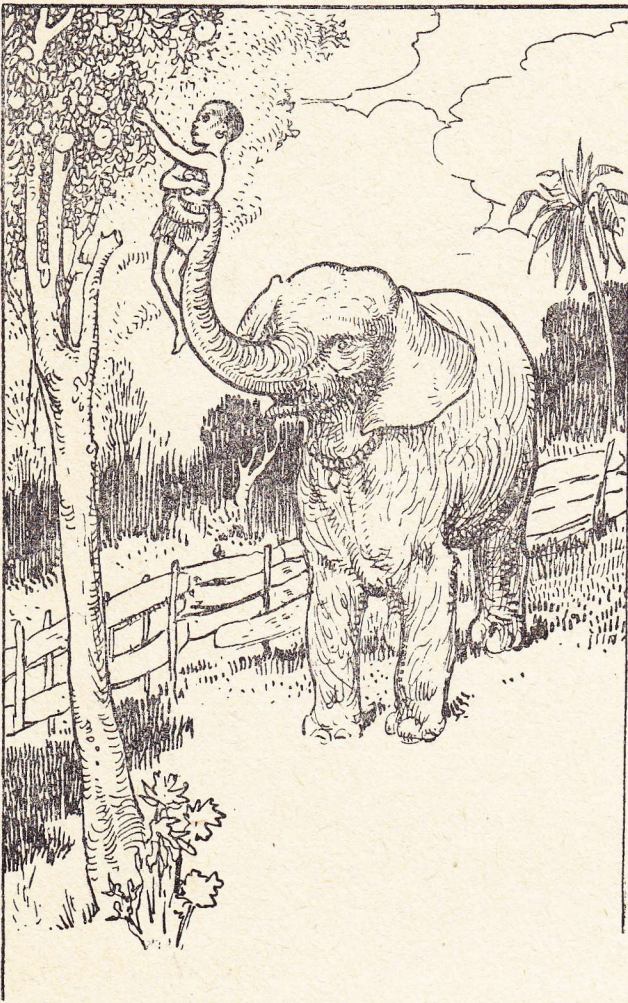
De vanger maakte toen den riem vast en wierp een tweeden kluister om den anderen achterpoot, die op dezelfde wijze als de eerste om denzelfden boom bevestigd werd.

Eindelijk werden nog de beide achterpooten met zachter banden aan elkander gehecht om de wonde en de zwellings, die de riemen zouden kunnen veroorzaken, indien de beweging van het dier niet eenigszins beperkt werd, minder gevaarlijk te maken.

Nadat de beide tamme olifanten zich nogmaals, als in den aanvang, naast den wilde hadden geplaatst, kon Raughanie, onder hun lichaam doorgaande, ook de beide voorpooten van den gevangene kluisteren en aan een dichtbij, doch vóór hem staanden boom bevestigen.

Nu was zijn arbeid wat dit dier betrof afgelopen en verlieten de tamme olifanten, die steeds hun kornaks droegen, het slachtoffer, om een ander lid der kudde hetzelfde lot te doen ondergaan.

Merkwaardig is het, dat de wilde olifanten nimmer een poging

doen, om de bestuurders van de tamme dieren aan te vallen en op den grond te werpen.

Zoodra de gevangenen, die eerst min of meer weerspannig zijn, wat gewoon zijn geraakt aan den mensch, worden zij overgebracht naar een plaats, waar men ze africht voor het werk."

* * *

Ja, in Azië is de olifant de helper van den mensch geworden; een nuttig dier, dat uitstekende diensten bewijst.

De begeleider van het dier of de kornak weet goed met het logge beest om te gaan. Wil hij op den rug van den olifant klimmen, dan heft deze een zijner voorpooten op en biedt zijn meester aldus een voettrede aan. De kornak stapt hierop en hijscht zich op zijn hoog rijdier, dat zich zeer gewillig toont.

Olifanten steken met hun slurf de kinderen van hun kornak soms naar boven om hen vruchten te laten plukken.

Olifanten verrichten dus allerlei arbeid.

Ze trekken dikke boomstammen achter zich of duwen ze vooruit met hun slag tanden. Ze vervoeren zware steenen of andere bouwmaterialen.

In andere streken helpen ze bij het akkerwerk. In Engelsch-Indië trekken ze de batterijen der artillerie.

Ook gebruikt men hen op de jacht. Op den rug dragen ze dan „hodaws,” torens, van waaruit de rijke Engelsche jagers op het groot wild vuren.

's Nachts vertoeven ze op de vlakte. Om hen 't vluchten te beletten, bindt men met een ketting een balk aan een van hun pooten.

Maar 't is meer dan eens gebeurd, dat een olifant, wien de zucht naar de vrijheid te sterk was, den keten met den balk optrok, dien last op zijn slag tanden legde en ver weg liep.

De afgerichte olifanten vertoonen soms sluwheid.

Zekeren morgen kon een kornak zijn olifant niet vinden; hij meende dat deze gevlucht was. Eenige dagen later vond hij den vermiste in een bamboeboschje terug, nauwelijks honderd meters van het kamp.

De olifant had eenigen tijd willen rusten, zich daarom verborgen gehouden over dag, en 's nachts zijn schuilplaats verlaten, teneinde voedsel te zoeken en te drinken.

't Gebeurt ook wel, dat een olifant een onwilligen broeder eenige flinke porren in de zijde geeft, om den koppigaard tot rede te brengen.

De olifant is zeer gevoelig voor een vriendelijke behandeling.

In Siam was er een, die door zijn kornak bijna vertroeteld werd. Het dier werkte altijd zeer ijverig en gehoorzaamde op den minsten wenk van zijn baas.

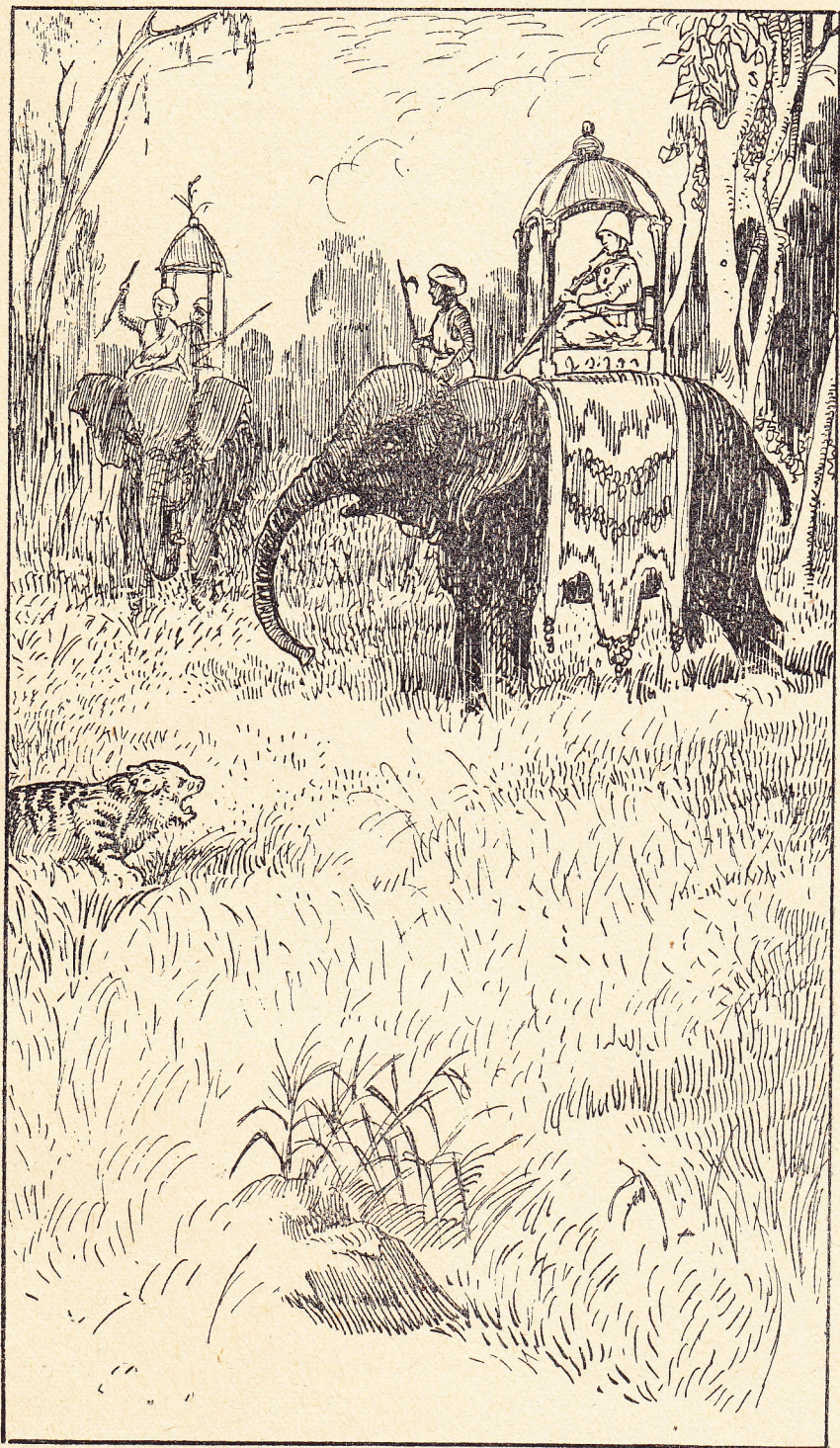
Zijn meester stierf. De olifant kreeg een nieuwen drijver, een ruw man, altijd gereed om te slaan.

De olifant werd koppig, weigerde te werken, en onderging daarom allerlei mishandelingen.

— Ik zal hem wel klein krijgen! snoefde de kornak tot zijn makkers.

Deze waarschuwden hem den olifant niet te tergen.

De man wilde niet luisteren, ging voort met slaan, tot de olifant hem zekeren dag van zijn rug wierp en vertrappelede.

Een heer, die eens geestig meende te zijn, bestrooide een boterham met cayenne-peper en gaf ze aan een olifant. Gedurende verscheidene weken durfde hij nu niet in de nabijheid van het dier komen. Eindelijk waagde hij het toch het te naderen. De olifant gaf hem een slag met zijn slurf.

* * *

Op zijn vijf en twintigste jaar wordt een olifant aan 't werk gezet. Heeft hij zijn volle kracht, dan kan hij een last van 300.000 Kg. voorttrekken of er een van 10.000 opheffen.

Daar deze dieren spoedig vermoeid zijn, laat men hen dikwijls rusten. Na drie werkdagen volgen meestal drie rustdagen.

In Kongo heeft men ook plannen om de olifant als lastdier af te richten. Men dresseert tegenwoordig een dertigtal jonge olifanten op een hoeve te Api-Deéli.

HEBT DE DIEREN LIEF

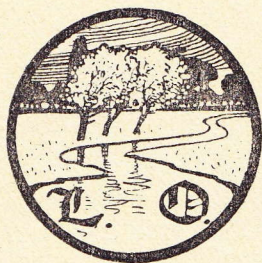
Lod. Opdebeeck Antwerpen

HEBT DE DIEREN LIEF

VERHALEN UIT HET LEVEN VAN DIEREN

DOOR

JAN VERBEKE.

LODEWIJK OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN.